

בבית המשפט המחוזי בירושלים
בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים

עת"מ 783/03

בעניין:

ס' זיאד, חסר מספר זהות, מאבן טור ירושלים ואח'

כולם ע"י ב"כ עוה"ד עדי לנדאו (מ.ר. 29189) ואח'
שמענו לצורך המצאת כתבי בי-דין הוא
רחוב אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02 – 6283555 ; פקס': 02 – 6276317

העותרים

- נגד -

שר הפנים ואח'

באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים
רח' עוזי חסון 4, ירושלים, 94152
טל': 02 – 6208177 ; פקס': 02 – 6222385

המשיבים

תגובה מטעם העותרים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מתכבדים בזאת העותרים להגיש תגובתם לתגובת המשיבים מיום 11.12.2003, כדלקמן:

1. בניגוד לנטען בתגובת המשיבים, זיקותיו של העותר (להלן – ס') הינן לישראל בלבד. כפי שפורט בעתירה, מאז ילדותו מתגורר ס' באופן רציף בישראל. בני האנוש היחידים הדואגים לו הינם אחיו, תושבי קבע של המדינה המתגוררים בירושלים וחברים שרכש בישראל במהלך השנים. ס' אמנם חי בשנות ילדותו המוקדמות לסירוגין בירושלים ובבית סבתו שברמאללה, אולם זו נפטרה ומזה שנים ארוכות אין לו קשר עם איש בשטחי הגדה המערבית. יתר על כן, גירושו של ס' לשטחים עלול לסכן את חייו, שכן שהותו בקרב החברה הישראלית מאז ילדותו נתנה אותותיה על אופן דיבורו ומבטאו בערבית, מה שעשוי לעורר את החשד כי הוא פועל כמשתף פעולה. לס' אין בשטחים חמולה משפחתית המהווה רשת הגנה כלשהי כנגד חשדות מעין אלו.

2. זאת ועוד, טענת המשיבים כאילו אין קשר בין אפטרופסות למקום מגוריו של אדם הינה מופרכת מיסודה. כפי שעולה בבירור מחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות, תשכ"ב-1962, ללקיחת אחריות על קטין מכוח אפטרופסות חשיבות ראשונה במעלה, המגלמת בתוכה את הזכות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו. כך על פי סעיף 38 לחוק זה, תפקידי האפטרופוס לקטין ולפסול-דין, הינם:

אפטרופוס של קטין חייב לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן חייב הוא בשמירת נכסי הקטין, ניהולם ופיתוחם; הוא רשאי להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו והוא מוסמך לייצגו; והכל אם לא הגביל בית המשפט את תפקידי האפטרופוס [...]. (הדגשה שלא במקור – ע.ל.)

בהיות העותרים 2-5, אחיו של ס', בחורים צעירים בעצמם ודאי שלא יכלו לאמץ את ס' כבן. העותרים אף לא ניסו לטעון כי המדובר "באימוץ" המצדיק מתן מעמד "ר' סעיף 5 לתגובת המשיבים). עם זאת, העותרים 2-5, ניסו להסדיר את מעמדו של ס' במרשם

האוכלוסין הישראלי במסגרת שתי בקשות לאיחוד משפחות וכן עשו מאמצים רבים לשם שיקומו. כפי שרואות עינינו, ניסיונות אלו לא צלחו ואפשרויותיהם לשיקומו בעודו נחשב כשוהה בלתי חוקי, לא התאפשרו.

3. כך הלך מצבו של ס' והורע, אם כי בניגוד לנטען בתגובת המשיבים וכעולה בבירור מתדפיס הרישום הפלילי שצרפו, אין מדובר באדם פלילי המהווה חלק מתרבות עבריינית, אלא בילד עזוב, שקיומו בעולם אינו מוכר, המעביר את חייו ברחובות. כאן המקום להבהיר, כי בחירת ס' לחיות ברחובות תל אביב, כחלק מהתנגדותו לחיות במיסתור על מנת שלא ייעצר, (כפי שהפצירו בו אחיו לעשות), לא הובילה לניתוק הקשר בינו לבין אחיו. העותרים 2-5 שומרים על קשר עם ס' שמרבה לבקר בביתם, ככל שמצבו הכספי והאישי מאפשר זאת. העותרים 2-5 מסייעים לס' כספית, וכן מספקים לו תמיכה רגשית, מזון, מקלחת חמה וביגוד במפגשיהם עמו. כאמור בתצהירים שצרפו לעתירה, העותרים 2-5 מתחייבים לעשות כל שיוכלו למען שיקומו של ס'. אך בהיותו מחוסר מעמד ידיהם כבולות.

4. לטענת המשיבים, הם נמנעים מלהסדיר את מעמד ס' בישראל מפאת עברו הפלילי. עם זאת, רק לאחרונה אישרו המשיבים הענקת מעמד של תושב ארעי במקרה אחר בנסיבות דומות מאד לנסיבות המקרה דנן. באותו מקרה המדובר בבחור צעיר, תושב שטחי הרשות בעזה, הרשום במרשם האוכלוסין שם ומתגורר מאז ילדותו בישראל. לאותו בחור, מ' עמאר, המכונה ת', עבר פלילי ואף מעמד במקום אחר, אזור מוצאו עזה. בשונה מס', לת' אין משפחה בישראל. עם זאת, וחרף עברו הפלילי של ת', שהינו עשיר באופן ניכר מזה של ס', נעתר שר הפנים לבקשה להסדרת מעמדו בישראל והורה למשרדו להעניק למ' "מעמד תושב ארעי למשך שנתיים עם אפשרות לתושבות קבע, בסיום פרק זמן זה". (ר' מכתבו של שר הפנים המצ"ב).

מכתבם של המשיבים 1 ו-2 בנושא, וכתבה שפורסמה בתאריך 17.10.03, בעיתון "הארץ" אודות מקרה זה ולאחר שהוראת שר הפנים להעניק לבחור מעמד לא בוצעה, מצ"ב ומסומנים א-ג.

לפני כחודש וחצי קיבל מ' עמאר מעמד כתושב ארעי בישראל למשך שנתיים.

5. במכתבים לב"כ המשיבים מימים 3.7.03, 14.9.03 ו-20.10.2003 הביאה הח"מ בפני המשיבים מקרה זה וביקשה כי יופעל שיקול דעת במקרה של ס' לאורו. עולה החשש כי עמדת הלשכה המשפטית של המשיבים שונה מעמדתו של המשיב 1 עצמו ועל כן, התמהמה משך זמן רב ביצוע החלטת השר בנושא של מ', הבחור מעזה (ר' קטע עיתונות שצורף כנספח ג לעיל), ולא התקבלה כל התייחסות מצד המשיבים להפניית העותרת 6 לתקדים המחייב בנושא.

מכתבי הח"מ לב"כ המשיבים בנושא, מצ"ב ומסומנים ד - ו.

6. אשר לטענות ב"כ המשיבים בעניין הסדרת מעמד לס' בשטחי הגדה המערבית, מפנים העותרים לסעיפים 55-58 לעתירה. יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מניסיון המשיבים לעמעם את המצב המשפטי לאזור, כאשר בסעיף 9 לתגובתם מוסרים כי "הערוץ העומד היום בפני ס' לקבל מעמד באזור הוא על דרך של איחוד משפחות", ואילו בסעיף 12 לאותה תגובה מובהר כי בקשות לאיחוד משפחות אינן מטופלות. על אף ניסיון זה וכעולה מהאמור בתגובת המשיבים, אין מחלוקת כי נכון לעת הזו לא ניתן להסדיר מעמדו של ס' בשטחים.

7. משכך, לא ברור על יסוד אלו עובדות טוענים המשיבים בעזות מצח כי "העותר לא הביא כל ראיה לתמוך בטענתו מרחיקת הלכת כי בכל מקום בו ישהה (לרבות באזור) יש משום אי-חוקיות". (סעיף 7 לתגובת המשיבים).

והרי, אם לא ניתן להסדיר באופן חוקי את שהייתו של ס' בשטחים, (ועל כך מסכימים גם המשיבים), הרי ששהייתו שם בלתי חוקית.

כל עוד לא ניתן להסדיר את מעמדו במקום כלשהו, הרי שהוא נטול מעמד בעולם כולו.

פסק הדין, בבג"ץ 6133/03 אותו צירפו המשיבים לתגובתם ממחיש מצב זה ביתר שאת. במקרה זה, חרף היות העותר תושב שטחים לשעבר, שנולד בשטחים, נרשם במרשם האוכלוסין שם, קיבל מס' מזהה, ואף נשא בתעודת זהות ועל אף משפחתו הענפה בשטחים, אשתו, תושבת השטחים וילדיו - הוחלט לגרשו מהגדה המערבית.

8. זאת ועוד, הרי שגם אם היתה דרך חוקית להסדיר את מעמדו של ס' במקום אחר פרט לישראל, הרי שבהיותו מחוסר מעמד בעולם, יהיה זה מנוגד להגיון להסדיר את מעמדו במקום אחר דווקא ולא בארץ בה הוא מנהל את מרכז חייו מאז ילדותו, בה נמצאים מכריו, אחיו, וקרובי משפחתו היחידים עמם הוא עומד בקשר.

9. אשר על כן, אין בהצעת המשיבים משום מענה למצוקתו של ס'. הצעה זו מנוגדת למחויבויותיה של מדינת ישראל ביחס למחוסרי אזרחות, לעמדת המשיבים עצמם במקרים אחרים ומובהקים פחות ולמחויבות שלטונית ואנושית לנהוג בהגינות, סבירות, ואנושיות. מכאן מנוגדת הצעה זו לעקרונות שעוגנו בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

לאור האמור לעיל, מבקשים העותרים, כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים להגיש תצהיר תשובה לגופה של העתירה, בהתאם לתקנה 10 לתקנות בתי המשפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), התשס"א-2000.

ירושלים, 29 דצמבר, 2003